

Sammanfattningssida: Vattenmyndigheternas samrådsmaterial

Här är en sammanfattning av de frågor du har besvarat i enkäten.

Tack för att du lämnar synpunkter på vattenmyndigheternas samrådsmaterial

Ange vilken typ av organisation du representerar: *

Vattenorganisation (vattenråd/vattenvårdsförbund)

Namn på organisation/kommun/myndighet:

Vänligen ange namn, exempelvis: Kalix kommun, Länsstyrelsen i Örebro.

Kävlingeåns vattenråd

Kontaktperson:

Christian Magyar Alsterberg

E-post:

christian.magyaralsterberg@lund.se

Ange vilket/vilka vattendistrikt synpunkterna gäller *

Södra Östersjöns vattendistrikt

1.5 Synpunkter på kapitel 5 – Vatten i ett förändrat klimat:

Effekterna av klimatförändringarna på utvecklingen av miljöproblemen behöver vägas in i riskbedömningen för vattenförekomsterna. När det gäller till exempel torra så kan det leda till sämre näringsupptag i odlade grödor, vilket gör att det finns stora mängder outnyttjad näring i marken efter odlingssäsongen. När sen vintrarnas regn och höga flöden kommer, sköljs näringen ut i vattendragen vilket kan förvärra övergödningssituationen och försämra status. Bevattningsdammar är en åtgärd som både gynnar odlingen men som också motverkar övergödning och onödig förlust av näringsämnen. Bevattningsdammar har många olika nyttor och det är därför viktigt att bevattningsdammar, precis som andra dammar och våtmarker, kan få stöd för skötsel inom ramen för olika statliga stöd. □

□

När det gäller torra behöver texten kompletteras med att det redan nu är ett problem i sydvästra Skåne och inte bara i sydöstra Götaland (där Skåne inte ingår). Under flera somrar har relativt stora vattendrag varit nästan helt utan vattenföring redan i juli månad. □

□

Beträffande klimatanpassning är det en allvarlig brist att åtgärder för säkra livsmedelsproduktionen inte nämns. Detta är, vid sidan av säkrad dricksvattenförsörjning, den viktigaste åtgärden för klimatanpassning av samhället. Ökad frekvens av extremväder kommer ge osäkrare och lägre produktion av livsmedel vilket är allvarligt för samhället, särskilt när man inte är självförsörjande på livsmedel. Det man kan göra för att motverka torkan är att anlägga bevattningsdammar, vilket på samhällsnivå måste ses som en av de viktigaste klimatanpassningsåtgärderna. □

□

När det gäller markavvattningens betydelse i ett förändrat klimat behöver texten kompletteras med ett resonemang om hur markavvattning kan påverka till exempel grundvattenbildning vid torka. Den nytta som markavvattningen ger under blöta förhållanden, framför allt på höst och vår, skulle kunna vara en nackdel under torka. Som exempel kan sommaren 2018 nämnas då marken blev ännu torrare än den blivit utan markavvattning. Möjligheter att reglera markavvattningen behöver därför studeras som en åtgärd för klimatanpassning som skulle kunna vara till nytta för både odling, grundvattenbildning och minskad övergödning. □

1.12 Övergripande synpunkter på förslag till förvaltningsplan:

Exempel på frågeställning: Hur tillgängligt är samrådsmaterialet?

Trots att tydliga försök har gjorts för att öka tillgängligheten och läsbarheten av materialet så är dessa omfattande dokument fortfarande en produkt för specialister. Det är svårt att se den enskilde medborgarens möjligheter att delta i processerna så som lagstiftaren avsett.

2.1 Motsvarar åtgärden behovet?

Lämna synpunkter på de åtgärder som berör din organisation/verksamhet.

Svarsalternativ

		Ja		Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs		Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Alla åtgärdsmyndigheter 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Alla åtgärdsmyndigheter 2	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Boverket 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 2	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 3	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 4	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 2	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 3	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

		Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 4	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 5	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 6	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 7	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 8	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 9	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 1	☒	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 2	☒	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 3	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 4	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 5	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

		Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 6	☒	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kammarkollegiet 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kemikalieinspektionen 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Läkemedelsverket 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 2	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 3	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 4	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 5	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 6	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

		Ja		Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs		Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 7	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 8	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 9	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Skogsstyrelsen 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Skogsstyrelsen 2	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Skogsstyrelsen 3	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Statens geotekniska institut 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Sveriges geologiska undersökning 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Trafikverket 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 2	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

		Ja		Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs		Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 3	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 4	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 5	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 6	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 7	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 8	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 9	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 10	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 11	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 12	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Regionerna 1	☐	Ja	☐	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

		Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 1	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 2	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 3	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 4	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 5	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☒ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 6	☐	Ja	☐ Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	☐ Nej, viktiga delar saknas i åtgärden

Motivera svaret när åtgärden inte motsvarar behovet

Alla åtgärdsmyndigheter 1	Inga svar
Alla åtgärdsmyndigheter 2	Inga svar
Boverket 1	<p>För att klara de förtätningar som krävs i de redan täta städerna krävs att kommunerna inklusive VA-kollektivet kan ställa mer krav på kvartersmark, tex tydligt reglera hur mycket som skall fördröjas och renas inom kvartersmark samt till vilken nivå. Detta för att skapa större flexibilitet och nyttja marken optimalt. VA-tjänstlagen och PBL har idag för få verktyg att använda för att skapa en effektiv dagvatten- och översvämningshantering. Idag ska säkerställas att MKN inte försämras i en ny detaljplan. Eventuella åtgärder måste också lösas inom detaljplanen. Detta kan vara ineffektivt då större lösningar utanför detaljplanen kan bidra till att en större mängd vatten kan renas samt mer effektiva tekniska lösningar kan utformas som kräver mindre totalt underhåll, lägre investeringskostnader per kubikmeter vatten samt att totala markanspråket blir lägre. Eftersom flertalet detaljplaner som tas fram i tätbebyggda områden är små är det oftast svårt att fastställa att en enskild detaljplan kan påverka en miljökvalitetsnorm i en enskild vattenförekomst. Detta leder i praktiken till att PBL 2 kap. 10 § blir verkningslös då flera mindre detaljplaner med mindre påverkan kan godkännas trots att den samlade påverkan leder till att en miljökvalitetsnorm överskrids. Utifrån ovanstående resonemang krävs det större flexibilitet i lagstiftningen för att kunna situationsanpassa den kommunala planeringen. Boverket bör svara snabbare på kommuners frågor och prioritera vägledningen av kommuner högre. Lantmäteriet kan inte göra en ledningsrättsförrättning i form av ett dike och kommuner tvingas då i samtliga fall anlägga ledningar istället för diken som är sämre ur ett vattenperspektiv.</p>
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 1	<p>Försvarsinspektören bör i sin miljötillsyn gällande hanteringen av kemikalier och avfall ställa krav på säkerhetsåtgärder utifrån att ämnen vid utsläpp bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte följs eller riskerar att inte följas. Försvarsinspektören bör förelägga Försvarsmakten att områden förorenade av PFAS ska åtgärdas under förvaltningscykeln.</p>
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 2	Inga svar
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 3	Inga svar
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 4	<p>Försvarsinspektören bör i sin tillsyn av avlopp ställa krav på hög skyddsnivå då utsläpp bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte följs eller riskerar att inte följas.</p>

Havs- och vattenmyndigheten 1	Tillsynsvägledning små avlopp. Åtgärden är betydelsefull. Tillsyn behöver först och främst prioriteras i områden med vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status på grund av övergödning. Därefter behöver risk för påverkan på grundvatten från nitrat vägas in. HaV bör vara tydligare med vilka områden som ska bedömas ha behov av hög skyddsnivå. HaV bör revidera sina vägledningar då dessa inte alltid fungerar i mindre kommuner med begränsade resurser. HaV borde liksom andra myndigheter i grannländerna också ta mer ansvar för att avgöra vilka anläggningar som godkänns för de olika skyddsnivåerna. Det är inte rimligt att varje kommun ska göra den bedömningen och det blir rättsosäkert. Om HaV avstår från att ta ansvar för godkännande av anläggningar måste tillsynsvägledningen gällande anläggningarna vara tydligare framöver. HaV borde svara på frågor i Avloppsguiden och inte låta denna intresseförening ta detta ansvar.
Havs- och vattenmyndigheten 2	Inga svar
Havs- och vattenmyndigheten 3	Inga svar
Havs- och vattenmyndigheten 4	Inga svar
Havs- och vattenmyndigheten 5	Vägledning för vattenskyddsområden är en viktig uppgift för Havs- och vattenmyndigheten. I vägledningen är det avgörande att HaV betonar vikten av robusta system för vattenförsörjning och att vattenskyddsområden även kan vara betydelsefulla att bevara eller inrätta för idag nedlagda vattentäkter, om dessa kan komma att behöva användas framöver vid vattenbrist eller för att kunna leverera ett krisvatten
Havs- och vattenmyndigheten 6	Förslagen på åtgärder mot invasiva arter är bra. Det är helt avgörande för att åtgärderna ska kunna ha effekt att det finns snabba och effektiva resurser att sätta in i de fall där man upptäcker faran. Metoder bör förbättras för åtgärder mot invasiva arter. Länsstyrelserna i hela Sverige ska prioritera invasiva arter lika högt. Skåne bör dock ligga i framkant då de flesta arter kommer in denna väg.
Havs- och vattenmyndigheten 7	Prioritering av LOVA-medel. Länsstyrelsen i Skåne arbetar redan på detta sätt tillsammans med vattenråden men det är viktigt att det finns en harmonisering med övriga delar av landet. Det är viktigt att betona betydelsen av kunskap om åtgärdernas effekt och att de åtgärder som genomförs är kostnadseffektiva.
Havs- och vattenmyndigheten 8	Tillsyn på vattenuttag är en viktig uppgift eftersom effekterna av klimatförändringarna troligen kommer leda till en högre konkurrens om vatten vid torka. Vattenrådet ställer sig dock frågande till hur kommunerna kommer in i bilden då det är Länsstyrelsen som har tillsyn på vattenverksamhet.
Havs- och vattenmyndigheten 9	Det saknas betoning på långsiktig finansiering för att åtgärdssamordnarna ska kunna arbeta med projekt som sträcker sig över flera år. Administration och redovisning till HaV tar en något för stor del av åtgärdssamordnarens tid.
Jordbruksverket 1	Vattenrådet bedömer åtgärden som tillräcklig och viktig.

Jordbruksverket 2	Vattenrådet bedömer åtgärden som tillräcklig och viktig.
Jordbruksverket 3	Kompetenshöjning om fysisk påverkan på vattendragen, bottenprofiler och markavvattning är en viktig åtgärd som kan leda till nytta både för markavvattning och ekologi genom att rensningar som inte uppfyller sitt syfte kan undvikas. Vattenrådets erfarenhet är att det ibland görs rensningar i vattendrag som inte uppnår den nytta och det syfte som eftersträvas med rensningen. Anledningen till detta kan vara kunskapsbrist om hydrologi och vattendragens bottenprofil samt för lite tillgänglig information om begränsande sektioner som bestämmer vattenflöden och vattennivåer. Kunskapshöjning på detta område skulle kunna leda till lägre kostnader för rensningar och mindre påverkan på miljön och ekologin i vattendragen. Stöd bör finnas att söka för att höja kunskapen.
Jordbruksverket 4	Prioritering av jordbruksåtgärder är en bra åtgärd som skulle kunna kompletteras med plöjningsfri odling eftersom det finns större risk för läckage av näringsämnen från plöjda jordar jämfört med jordar som är bevuxna större delen av året. Behovet av växtskyddsmedel ökar dock generellt sett vid plöjningsfri odling.
Jordbruksverket 5	Utredning av styrmedel för åtgärder mot fysisk påverkan Vattenrådet menar att åtgärden träffar lite fel. Det som behövs är att stöden inom Landsbygdsprogrammet är utformade så att man kan få stöd för skyddszoner längs vattendrag även om dessa zoner är bevuxna av träd och buskar. Dessutom behöver regelverket ändras så att det blir lättare att göra fysiska åtgärder för att förbättra biotoperna i vattendragen inom ramen för till exempel tillstånd för markavvattningsföretag.
Jordbruksverket 6	Tillsynsvägledning och vägledning om egenkontroll Inga synpunkter, bra åtgärd.
Kammarkollegiet 1	Egenkontroll vattenkraft – Ej relevant att svara på
Kemikalieinspektionen 1	Åtgärder för minskade utsläpp av kemikalier behöver vara en prioriterad åtgärd. När kemikalier väl kommit ut i miljön är dessa i princip omöjliga att få bort. Förebyggande åtgärder är därför högt prioriterade. Generellt sett är kemikalieanvändningen i samhället ett risktagande då det inte är möjligt att överblicka konsekvenserna på miljön. Fler ämnen under samlingsnamnet PFAS bör förbjudas för att minska risken för människors hälsa och miljön. Gällande förvaring av kemikalier vars utsläpp kan leda till negativ påverkan på vattenkvaliteten så bör lagstiftningen tydligt föreskriva invallning. Miljöfarliga kemikalier förvaras ofta icke tillfredställande och en olycka eller oförsiktigt hanterande kan leda till allvarliga konsekvenser för yt- och grundvatten.
Läkemedelsverket 1	Läkemedelsverket bör undersöka möjligheten att receptbelägga miljöfarliga läkemedel som påverkar vattenmiljön negativt.
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör utveckla information till räddningstjänster om konsekvenserna gällande utsläpp av släckvatten.
Naturvårdsverket 1	Tillsynsvägledning arv

Naturvårdsverket 2	Tillsynsvägledning miljöfarlig verksamhet Vägledning behövs för att minska utsläpp av mikroplaster till recipienten.
Naturvårdsverket 3	Naturvårdsverkets nuvarande tillsynsvägledningen av förorenade områden är alltför fokuserad på stora projekt och avancerade riskbedömningar vilket inte underlättar för saneringen av majoriteten av de förorenade områdena. Mera och konkretare vägledning efterfrågas gällande hantering av förorenade massor. Ansvarsfrågan måste också förenklas. Domar vägleder idag mer än lagstiftningen som är gammal och det är inte realistiskt att mindre kommuner ska följa prejudicerande domar. Det saknas bra svenska riktvärden för grundvatten i arbetet med sanering av förorenad mark och istället för svenska värden används holländska och kanadensiska riktvärden samt förslag på riktvärden från svenska petroleuminstitutet. Även användbara riktvärden för ytvatten efterfrågas då det är svårbedömt. Förorenad mark leder till diffusa utsläpp av ämnen som är svåra att mäta och som också bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte följs. I dessa fall måste tillsynsvägledningen förbättras.
Naturvårdsverket 4	Europeiskt luftvårdsarbete
Naturvårdsverket 5	Tillsynsvägledning utsläpp till luft
Naturvårdsverket 6	Styrmedel för miljövänlig dikesrensning Det hade varit värdefullt om Naturvårdsverket tar fram styrmedel för miljövänlig dikesrensning. Troligtvis så genomförs dikesrensning som inte uppfyller sina syften och som dessutom är skadlig för ekologin i vattendragen samt kostar dikningsföretagen pengar i onödan. Kunskapshöjning och styrmedel på detta område skulle kunna göra nytta för både dikningsföretag och ekologin i vattendragen.

Naturvårdsverket 7	<p>Styrmedel och tillsynsvägledning dagvatten. För att en åtgärd om tillsynsvägledning för dagvatten ska bli användbar är det några grundläggande delar som först behöver vara på plats. Dels så behövs det en legal definition på dagvatten, det behövs ett förbud mot att släppa ut förorenat dagvatten utan rening, det behövs fastställda halter för olika ämnen som utsläppen inte får överskrida och det måste gå att ställa krav på enskilda verksamhetsutövare att hålla sig under dessa halter. Det mest rimliga hade varit om dessa halter var samma som miljö kvalitetsnormerna för de ämnen där sådana finns för då skulle tillsynsmyndigheten kunna ställa krav på att verksamhetsutövarna inte får försvåra att miljö kvalitetsnormerna för recipienten följs. Därefter skulle det vara verkningsfullt med tillsynsvägledning från Naturvårdsverket. Så som systemet ser ut idag är det inte i praktiken möjligt att ställa krav på verksamhetsutövare när det gäller utsläpp av förorenat dagvatten även om Miljöbalken ger visst stöd för att göra det. För att klara de förtätningar som krävs i de redan täta städerna krävs att kommunerna inklusive VA-kollektivet kan ställa mer krav på kvartersmark, tex tydligt reglera hur mycket som skall fördröjas och renas inom kvartersmark samt till vilken nivå. Detta för att skapa större flexibilitet och nyttja marken optimalt. VA-tjänstlagen och PBL har idag för få verktyg att använda för att skapa en effektiv dagvatten- och översvämningshantering. Idag ska säkerställas att MKN inte försämras i en ny detaljplan. Eventuella åtgärder måste också lösas inom detaljplanen. Detta kan vara ineffektivt då större lösningar utanför detaljplanen kan bidra till att en större mängd vatten kan renas samt mer effektiva tekniska lösningar kan utformas som kräver mindre totalt underhåll, lägre investeringskostnader per kubikmeter vatten samt att det totala markanspråket blir lägre. Eftersom flertalet av de detaljplaner som tas fram i tätbebyggda områden är små är det oftast svårt att fastställa att en enskild detaljplan kan påverka en miljö kvalitetsnorm i en enskild vattenförekomst. Detta leder i praktiken till att PBL 2 kap. 10 § blir verkningslös då flera mindre detaljplaner med mindre påverkan kan godkännas trots att den samlade påverkan leder till att en miljö kvalitetsnorm överskrids. Utifrån ovanstående resonemang krävs det större flexibilitet i lagstiftningen för att kunna situationsanpassa den kommunala planeringen.</p>
Naturvårdsverket 8	<p>Vägledning förorenat avfall och massor. Det som föreslås i åtgärden beträffande PFAS och TBT är bra men det behövs även vägledning om hantering av massor från dammar och våtmarker som anläggs i syfte att minska läckage av näringsämnen till sjöar, hav och vattendrag. Dammar och våtmarker behöver rensas då och då för att de ska upprätthålla sin förmåga att minska läckage av näringsämnen. Det bästa vore om de näringsrika rensmassorna kunde läggas på åkermark. Problemet är att man inte vet hur man ska hantera dessa massor idag, vilket då är ett hinder för fortsatt våtmarksanläggning vilket också påverkar möjligheterna att uppnå miljömålet "Ingen övergödning" och god ekologisk status.</p>
Naturvårdsverket 9	<p>Insamling av utsläppsdata PFAS Alla åtgärder som kan bidra till att minska mängderna PFAS som når vattenmiljöerna är viktiga, men fler åtgärder behöver göras med tanke på ämnesgruppens toxicitet. När kemikalierna väl kommit ut i naturen går det i princip inte att få bort dem.</p>
Skogsstyrelsen 1	<p>Tillsyn inom skogsbruket, inte av högsta prio</p>

Skogsstyrelsen 2	Information och kunskapsförmedling
Skogsstyrelsen 3	Åtgärder för ekologiskt funktionella kantzoner Kantzoner kan ha positiva effekter på vattenmiljön i jordbrukslandskapet. Nyttan i skogen är dock generellt sett inte lika tydlig på grund av en mer varierande miljö. Det finns därför sannolikt mer kostnadseffektiva åtgärder att genomföra, till exempel naturvårdsanpassad skötsel i låglänta och känsliga områden, för att på så vis uppnå samma nytta.
Statens geotekniska institut 1	Utvärdera metoder för sanering av förorenade mark Det är viktigt att ta fram kunskapsunderlag för tributyltenn från båtbottnfärger och utvärdera saneringsmetoder för att förbättra vattenmiljön, men många fler ämnen läcker ut från förorenade områden till vårt yt- och grundvatten och rörliga ämnen bör prioriteras inbördes enligt en riskanalys.
Sveriges geologiska undersökning 1	Rådgivning om sur sulfatjord – Ej relevant
Trafikverket 1	Kunskapsunderlag om vägars och järnvägars påverkan. Trafikverket har inom vattenskyddsområden grävt ned täta dukar i vägrenar för att leda utsläpp till täta dammar och minska risken att vattentäkten förorenas. Kunskapen om var dessa täta dukar finns behöver spridas till räddningstjänster och kommuners miljökontor för att minska risken att duken grävs sönder vid akut sanering av utsläpp. Trafikverket bör också undersöka möjligheten att minska eller ersätta användningen av 2,1 ton glyfosat (2018) längs Sveriges banvallar med fysisk bekämpning.
Länsstyrelserna 1	Vattenplanering Det bör finnas en tydlig ansvarsfördelning för vattenplaneringen på respektive Länsstyrelse.
Länsstyrelserna 2	Miljötillsynen bör utvecklas genom att tillsynsbesök utförs i större utsträckning vid utsläppspunkter till vatten. Krav på recipientkontroll bör även ställas på tillståndspliktiga verksamheter som riskerar att bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs. Kunskapen hos handläggarna på Länsstyrelsen eller kommunen inom VA -anläggningar varierar ofta. Tillsynen inriktas många gånger på egenkontrollen, istället för att titta på hur den tekniska anläggningen fungerar och eventuellt skulle kunna optimeras. Idag är det stor skillnad på hur kommunerna hanterar optimering av reningsprocessen och tar sig an teknikutvecklingen. Flertalet reningsverk håller på att bli föråldrade och upprustningsbehovet är stort. Därför är det viktigt med en kunskapshöjning hos tillsynsmyndigheterna. I åtgärdsprogrammet nämns att man ska ge bidrag till teknikutveckling på avloppsreningsverk. Det kan vara positivt att prova olika reningsmetoder och ge stöd till detta under en övergångsperiod. Nya teknikanslag för att öka reningen når endast en bråkdel av alla reningsverk och bidrar inte till någon omfattande utsläppsminskning. Det är sällan någon kommun som frivilligt satsar på att ytterligare rena spillvattnet med nya tekniker, om det inte finns några lagliga krav. Nya utsläppskrav i tillstånden eller nya generella krav krävs för att ytterligare rening ska införas på de kommunala reningsverken. Denna utveckling går långsamt idag och sker i stort sett endast vid omprövning av ett reningsverks tillstånd. Krav bör ställas på invallning av kemikalier som vid läckage riskerar att nå vattenmiljöer och bidra till att miljö kvalitetsnormerna inte följs.

Länsstyrelserna 3	Inga svar
Länsstyrelserna 4	Länsstyrelserna bör i sin tillsynsvägledning aktivt verka för samsyn över kommungränserna. Då kommunerna ber om tolkning av lagstiftning i enskilda fall som så bör Länsstyrelsen våga vara tydlig samt även i tillsynsvägledningsrapporter. Dessa rapporter ska även uppdateras regelbundet. Länsstyrelserna bör vara mer aktiva och samordnande i sitt miljösamverkansarbete. Länsstyrelserna bör i sin tillsynsvägledning av förorenad mark fokusera mer på risken för läckage av ämnen till yt- och grundvatten.
Länsstyrelserna 5	Långsiktigt skydd av vattentäkter Det är positivt att Länsstyrelsen ska ta fram regionala vattenförsörjningsplaner tillsammans med kommunerna. Det är även kommunernas ansvar att upprätta vattenförsörjningsplaner för dagens och framtida behov. Till grund för kommunens planer finns de regionala vattenförsörjningsplanerna, som tar hänsyn till den vattenförsörjning som är av regional betydelse. Det kan ifrågasättas om detta ansvar ska ligga på kommunerna. All vattenförsörjning som sker till allmänheten måste planeras regionalt. Att frångå det kommunala ansvaret och lyfta vattenförsörjningsfrågan till ett regionalt ansvar skapar likvärdighet mellan kommunerna och säkerställer med större sannolikhet en säker vattenförsörjning för kommande generationer. Idag kan politikerna i en kommun avfärda en potentiell framtida vattentäkt för att istället gynna andra intressen tex exploatering av infiltrationsområdet. Kommunerna kan lätt ta bort lokala täkter och endast förlita sig på stora regionala täkter vilket ökar sårbarheten för samhället. Hela pusslet av täkter måste läggas regionalt för att frågan ska tas på allvar för framtida generationer. En täkt i en kommun kan vara kvar som reservtäkt och försörja hela eller mindre delar av en kommun så att denna kommun inte behövs försörjas från regional täkt vid ett krisläge eller i framtiden. För att starta detta arbete måste till att börja med den regionala planen innefatta alla täkter som kan vara intressanta i en framtida allmän vattenförsörjning, inte bara dem som kallas "regional betydelse". I åtgärdsprogrammet pekar man ut att det finns få skyddade vattentäkter med godtagbart skydd och det är ännu sämre för reservvattentäkter och framtida vattentäkter. Skydd för reservvattentäkter och vattentäkter är en fråga med stora intressekonflikter, här måste samhället ta ett ansvar och ge skälig kompensation till de som blir drabbade för de åtgärder som behöver genomföras. I denna mycket komplexa fråga är det svårt att lösa denna intressekonflikt, speciellt då det är lokala politiker som ska ta dessa beslut, och som även skall värna om andra frågor som exempelvis det lokala näringslivet. Ofta berörs flera kommuner av en vattentäkt då infiltrationsområden och avrinningsområden till en vattentäkt inte ligger i den kommun som skall försörjas med dricksvatten. Detta arbete hade även varit lättare att bedriva om det fanns ett regionalt ansvar.
Länsstyrelserna 6	Inga svar

Länsstyrelserna 7	<p>Vägledning kommuners översikts- och detaljplanering. För att klara de förtätningar som krävs i de redan täta städerna krävs att kommunerna inklusive VA-kollektivet kan ställa mer krav på kvartermark, tex tydligt reglera hur mycket som skall fördröjas och renas inom kvartermark samt till vilken nivå. Detta för att skapa större flexibilitet och nyttja marken optimalt. VA-tjänstlagen och PBL har idag för få verktyg att använda för att skapa en effektiv dagvatten- och översvämningshantering. Idag ska säkerställas att MKN inte försämras i en ny detaljplan. Eventuella åtgärder måste också lösas inom detaljplanen. Detta kan vara ineffektivt då större lösningar utanför detaljplanen kan bidra till att en större mängd vatten kan renas samt mer effektiva tekniska lösningar kan utformas som kräver mindre totalt underhåll, lägre investeringskostnader per kubikmeter vatten samt att totala markanspråket blir lägre. Eftersom flertalet av detaljplaner som tas fram i tätbebyggda områden är små är det oftast svårt att fastställa att en enskild detaljplan kan påverka en miljö kvalitetsnorm i en enskild vattenförekomst. Detta leder i praktiken till att PBL 2 kap. 10 § blir verkningslös då flera mindre detaljplaner med mindre påverkan kan godkännas trots att den samlade påverkan leder till att en miljö kvalitetsnorm överskrids. Utifrån ovanstående resonemang krävs det större flexibilitet i lagstiftningen för att kunna situationsanpassa den kommunala planeringen.</p>
Länsstyrelserna 8	<p>Bevattningsdammar bör vara en prioriterad åtgärd för den gemensamma jordbrukspolitiken.</p>
Länsstyrelserna 9	<p>Inga svar</p>
Länsstyrelserna 10	<p>Inga svar</p>
Länsstyrelserna 11	<p>Inga svar</p>
Länsstyrelserna 12	<p>Inga svar</p>
Regionerna 1	<p>Det är av vikt att Regionen i sin regionplan tydliggör miljö kvalitetsnormerna för vatten som en planförutsättning. Åtgärden behöver genomföras med ett avrinningsområdesperspektiv och då bör vattenråden vara en del av samrådet. Robusta system för vattenförsörjning krävs som klarar av att leverera vatten även i krissituationer och att systemen inte enbart kan vara uppbyggda på enstaka stora känsliga vattentäkter. Det är av stor vikt att regionen identifierar var vattenskyddsområden och reservvattentäkter kan vara aktuella. Regionen bör aktivt verka för att vattenskyddsområden för oanvända vattentäkter inte avvecklas utan en noggrann avvägning bör göras då de kan fylla en viktig funktion som reservvattentäkt vid vattenbrist.</p>

<p>Kommunerna 1</p>	<p>Vattenplanering Det skrivs att ...”syftet med en förvaltningsövergripande vattenplanering är att beskriva vilka planeringsförutsättningar som gäller för samtliga vattenmiljöer (sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten) inom de avrinningsområden som finns inom kommunen. Vattenplaneringen innebär inte nödvändigtvis ett ytterligare planeringsdokument utan snarare en process inom ordinarie verksamhet och kan variera i omfattning och detaljeringsgrad beroende på behov inom kommunen. Miniminivån är dock en övergripande beskrivning av var miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs eller kan följas och hur dessa vattenförekomster avses att förbättras enligt (plan- och bygglag (2010:900) (PBL)) 2 kap. 10 §.”... Dessa skrivningar är problematiska då PBL 2 kap 10§ säger: ”Vid planläggning och i andra ärenden enligt denna lag ska miljö kvalitetsnormerna i 5 kap. miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. miljöbalken följas.” Det är alltså inte PBL som anger hur vattenförekomsterna ska kunna förbättras, tvärtom, PBL:s paragraf framtvingar inte en förbättring av vattendrag som inte följer MKN och PBL ger få möjligheter till förbättringskrav. Översiktsplanen är inte bindande utan enbart vägledande, detaljplaner är bindande men behöver ej genomföras, pågående markanvändning får fortgå, detaljplaner ger rätt att genomföra den byggnation som medges under genomförandetiden. Kommuners fysiska planering kan inte framtvinga ”förändringar” som medför att MKN uppfylls i redan ”dåliga lägen”. Att MKN ska följas vid planläggning finns redan på ett flertal ställen i PBL. Här behöver alltså staten ge kommunerna bättre verktyg och rådighet om man avser att fysisk planering kraftfullt ska kunna bidra till uppfyllandet av vattendirektivet. På kommunen bör en ansvarig för vattenplanering utses och åtgärderna bör vara konkreta för att öka sannolikheten att de genomförs. Det ska säkerställas att även mindre ambitiösa kommuner arbetar med vattenplanering.</p>
<p>Kommunerna 2</p>	<p>Kommunerna bör prioritera tillsyn av dagvatten. Krav bör ställas på invallning av kemikalier som vid läckage riskerar att nå vattenmiljöer och bidra till att miljö kvalitetsnormerna inte följs. Som nämns så måste tillsynstakten på enskilda avlopp öka, men även kraven på enskilda avlopp bör höjas för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Krav bör ställas för att minska risken för utsläpp av mikroplaster från tex konstgräsplaner och industridiskmaskiner.</p>

<p>Kommunerna 3</p>	<p>Det är positivt att Länsstyrelsen ska ta fram regionala vattenförsörjningsplaner tillsammans med kommunerna. Det är även kommunernas ansvar att upprätta vattenförsörjningsplaner för dagens och framtida behov. Till grund för kommunens planer finns de regionala vattenförsörjningsplanerna, som tar hänsyn till de vattenresurser som är av regional betydelse. Det kan ifrågasättas om detta ansvar ska ligga på kommunerna. Det finns stora vinster med att vattenförsörjningen till allmänheten planeras utifrån ett regionalt perspektiv. Att minska det kommunala ansvaret och lyfta planeringen av vattenförsörjningsfrågan regionalt ökar likvärdigheten mellan kommunerna och leder med större sannolikhet till en säker vattenförsörjning för kommande generationer. Ett regionalt planeringsperspektiv gynnar sannolikt mellankommunala samarbeten och ökar förutsättningarna för mer resurseffektiva och säkra lösningar gällande rening, vattenleverenser, redundans, kompetens och strategisk planeringsförmåga. Ett regionalt synsätt torde även öka förmågan att komma till rätta med risker kopplade till en otillräcklig tillgång till nöd- och krisvatten, till exempel genom att inte avveckla de täkter som behövs och har möjligheten att fungera som potentiella framtida täkter i krissituationer. Idag händer det att politikerna i en kommun avfärdar en potentiell framtida vattentäkt för gynnandet av andra intressen, tex genom att exploatera ett infiltrationsområde. Hela pusslet av täkter behöver läggas regionalt för att tillräcklig hänsyn ska kunna tas, som täcker behovet i ett flergenerationsperspektiv. En nedlagd täkt i en kommun kan i vissa fall behöva vara kvar som reserv- eller krisvattentäkt för att kunna försörja hela eller mindre delar av en kommun så att denna kommun inte uteslutande är beroende av försörjning från en regional täkt vid ett krisläge eller för framtida behov.</p>
<p>Kommunerna 4</p>	<p>I detta kapitel om fysisk planering finns många problematiska skrivningar. Att syftet med en åtgärd gällande lagstiftning ska följas är inte tillräckligt konstruktivt. Man måste utgå från att lagar följs och om man ser att så inte är fallet är det andra verktyg som behövs eller så behöver lagstiftningen förändras. Vidare skriver man att ...”planeringen för vatten inom kommunerna kan med fördel ingå som tematiska tillägg till kommunens översiktsplanering, vanligen kallade ”vattenplaner” eller ”blå planer”... Att man kan göra tematiska tillägg till en kommunal ÖP är reglerat i PBL 3kap 27 §, men att föreslå att det skulle vara en fördel om vattenfrågan ingår som tematiskt tillägg är inte korrekt. Det kan vara ett sätt för kommunen att hantera det första gången, men sedan är det snarare av yttersta vikt att det ingår i ordinarie översiktsplan och synkroniseras med övrig planering för att få sin rätta tyngd. Det är inte rimligt att genomförande av åtgärder skall ske med en kontinuerlig samverkan med en sektorsmyndighet (Boverket). Det finns varken resurser hos Boverket eller hos kommunerna för en sådan insats.</p>

Kommunerna 5	<p>VA-plan inklusive dagvatten Det skrivs att ...”om det med hänsyn till människors hälsa eller miljö behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang är kommunen skyldig att ordna detta enligt (vattentjänstlagen) (2006:412) 6 §. En kommun som tagit fram en VA-plan har möjlighet att styra och genomföra en sådan utbyggnad efter sin egen planering. VA-planen kan vara ett separat dokument eller en del i översiktsplaneringen. Länsstyrelserna kan vägleda kommunerna om hur hänsyn ska tas till miljö kvalitetsnormerna i VA-planarbetet, särskilt med avseende på planer för utbyggnad av kommunalt VA.”... Det är inte korrekt att en kommun som tagit fram en VA-plan har möjlighet att styra och genomföra en utbyggnad efter sin egen planering. Inom den översiktliga planeringen ska man tillse att de områden som pekats ut för förändrad markanvändning, som genererar ett behov av vattenförsörjning och avlopp, också då har möjlighet att förses med detta i enlighet med vattentjänstlagen och PBL 2 kap 5 §. ”Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till 1. människors hälsa och säkerhet, 2. jord-, berg- och vattenförhållandena, 3. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation samt samhällsservice i övrigt, 4. möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar, och 5. risken för olyckor, översvämning och erosion.” Det är alltså inte VA-planen som styr över möjligheterna till utbyggnad. Möjligheterna att kunna genomföra vattendirektivets intentioner genom både åtgärd 4 (fysisk planering) och åtgärd 5 (VA-plan) är mer begränsade än vad vattenmyndigheten verkar inse. Nya verktyg behövs och återigen är det viktigt att det ställs högre krav från myndigheterna på uppströms liggande kommuner och verksamheter för att kunna uppnå god status i havet. Kommunerna behöver arbeta mer med dagvattenplanerna enligt åtgärdsprogrammet. Man lyfter att ett effektivt tillvägagångssätt är att arbeta med lokalt omhändertagande genom att man hanterar dagvatten nära källan. Detta arbetssätt borde vara det mest miljöeffektiva och ekonomiskt fördelaktiga men både PBL och VA-tjänstlagen stödjer inte detta. Dessa lagstiftningar behöver revideras och harmonisera med varandra för att skapa en hållbar dagvattenhantering samt översvämningshantering. Dessa frågor har diskuterats under lång tid men föga har hänt, vilket leder till att kommunerna tvingas göra dyra och olämpliga lösningar, vilka inte är till fördel för exempelvis återbildande av grundvatten.</p>
Kommunerna 6	Inga svar

2.2 Övriga synpunkter på åtgärder:

Exempel på frågeställningar:

Har du förslag på ytterligare åtgärder?

Några större principiella fokusområden saknas fortfarande i programmet. Det är problematiskt att man genomgående hänvisar en kommuns planeringshorisont till vattenförekomster inom den egna kommunen. Det är av yttersta vikt att uppströms liggande kommuner också behöver ta hänsyn till den påverkan man har på nedströms liggande vattenförekomster. Detta görs inte alls idag, men det borde vara en inkallelsegrund i PBL när en uppströms kommun vill genomföra en åtgärd som kan ha påverkan på nedströms liggande vattenförekomster utan att ha utrett konsekvenserna för detta. Utan denna åtgärd faller mycket annat, särskilt för vattenförekomsterna i havet. □

Det är minst lika viktigt att dricksvattenproducenten ansvarar för ett nära samarbete med den lokala räddningstjänsten, som är experter på saneringsfrågor. Snabb saneringsberedskap är även avgörande grundvattentäkter, eftersom en grundvattentäkt riskerar att helt slås ut i det fall saneringsåtgärder fördröjs. En ytvattentäkt är robustare i detta avseende. En åtgärd kring minskade utsläpp av mikroplaster från reningsverk och dagvattenutlopp, samt en åtgärd kring minskade utsläpp av läkemedelsrester. Detta är delvis kommunala åtgärder, men staten behöver också satsa på forskning och teknikutveckling inom dessa två områden, det faller till stor del utanför kommunens ram. En satsning på sanktionsmöjligheterna när MKN riskerar att överskridas för bygglovsgivning skulle behövas, t ex vilken påverkan hårdgjorda ytor har på dagvattenkvaliteten och kvantiteten. □

Åtgärdsprogrammet inriktar sig till stor del på nedströms åtgärder för att förbättra för våra vattendrag. Mycket av de problem vi ser i dag är pga spridning av de kemikalier vi använder. Större fokus måste ligga på att dessa ämnen minimeras och inte sprids. Fortfarande upptäcks nya ämnen som bidrar till negativ påverkan på vår miljö tex PFOS, läkemedel, mikroplaster. Fokus på proaktivt arbete krävs för att förhindra att nya ämnen sprids. Enligt åtgärdsprogrammet ska mycket resurser läggas på att rätta till de skador som fortlöpande uppkommer, istället för att åtgärda problemen innan de uppkommer. Det finns en del åtgärder riktade tex till Läke medelsverket men dessa är vaga i genomförandet där man skriver bör, önskvärt, osv men frågan om man gör tillräckligt mycket här? Även Kemikalieinspektionen har åtgärder, men även dessa är otillräckliga. Jordbruksnäringen har också ett stort ansvar att minimera utsläppen. □

2.4 Synpunkter på avsnitt 3.2 – Nyttan av att genomföra åtgärdsprogrammet:

Vattenrådet menar att vattenmyndigheterna på ett så bra sätt som möjligt skall tydliggöra nyttorna och värdet för samhället med att genomföra åtgärdsprogrammet. Eftersom det fortfarande finns ett underskott beträffande genomförande av åtgärderna i åtgärdsprogrammet är det uppenbart att vattenmyndigheternas slutsats genomsyrar vattenvårdsarbetet i samhället. Att lyfta nyttorna med att genomföra åtgärdsprogrammet är något som vattenmyndigheterna behöver jobba mer med under kommande förvaltningscykel. □

Den saknas en redovisning av den samhällsekonomiska kostnaden av att inte genomföra de föreslagna åtgärderna. En sådan analys skulle öka förståelsen för vikten av att åtgärdstakten ska öka. □

2.7 Synpunkter på avsnitt 3.5 – Befintlig finansiering av vattenvårdande åtgärder:

Finansieringen av vattenvårdande åtgärder är för liten för att uppnå god status i våra vattenförekomster, särskilt då flera avrinningsområden föredömligt uppmuntras anlägga vattenvårdande åtgärder med hjälp av åtgärdssamordnare. Minskningen av LOVA-medel från 2020 – 2021 är beklaglig och prognosen är att LOVA ska minska framöver, vilket kommer påverka åtgärdstakten. Det vore intressant att se nationellt hur mycket medel som sökts för LOVA, LONA och Landsbygdsprogrammet i förhållande till hur mycket medel som fördelades. Länsstyrelsen i Skåne kan bara fördela 15,7 miljoner till nya LOVA projekt under 2021 och det har kommit in ansökningar för 31 miljoner. Gällande LONA våtmarker så inkom ansökningar på 30 miljoner mer än vad som kan beviljas. Detta visar att i Skåne är viljan för anlägga åtgärder mycket större än tillgängliga medel och de nya bidragen till åtgärdssamordnare måste kombineras med ökat stöd till åtgärder.

3.1a Fungerar det att använda underlaget för normen som finns i VISS i arbetet som åtgärdsmyndighet?

För planering av åtgärder så fungerar underlaget för normerna, ja. Vattenrådet menar dock att det är gränsen mellan god och måttlig status som är den viktigaste skiljelinjen i statusklassningen eftersom det är den som sätter gränsen för när åtgärder behöver sättas in eller inte. I dagsläget skiljer sig troligen inte åtgärdsarbetet åt mellan vattenförekomster med dålig, otillfredsställande eller måttlig status. Det är därför viktigt menar vattenrådet att fokus läggs på hur underlaget för normer tas fram, framförallt för att säkerställa gränsen mellan god och måttlig status.

3.2 Framgår det tydligt hur miljö kvalitetsnormerna för vatten är satta?

Det framgår tydligt hur MKN för vattenförekomsterna är satta.

3.3 Övergripande synpunkter på föreskrift om miljö kvalitetsnormer:

Vattenrådet ser det som viktigt att utreda hur konstgjorda vattenförekomster skall statusklassas och är positiva till en utredning med en tidsfrist satt till 2027. □

□

Gällande kraftigt modifierade vatten så är de förändrade för att skapa en samhällsnytta. Så var i alla fall tanken en gång i tiden. I dessa fall anser vattenrådet att det är viktigt att ta hänsyn till ett eventuellt skifte från ekologisk status till ekologisk potential och att detta kan få stora konsekvenser, främst till följd av sänkta krav på de biologiska kvalitetsfaktorerna. I vissa fall skulle detta kunna vara positivt då det skapar en möjlighet att kunna fokusera arbetet på ett begränsat antal kvalitetsfaktorer eftersom kraven att säkerställa att de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna för god ekologisk potential tas bort. Detta innebär bland annat att kartläggningen av de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna särskilda förorenade ämnen och syrgasförhållande kan prioriteras lägre gentemot de krav som ställs i dagsläget. □

□

Vi konstaterar att antalet vattenförekomster med mindre strängt krav avseende ekologiskt status har ökat i de fall där det är omöjligt eller skulle innebära orimliga kostnader att uppnå god status i vattenförekomsten. Ett villkor som VM har satt i dessa fall är att vattenförekomsten skall vara påverkad av mänsklig verksamhet och uppfylla vissa miljömässiga eller samhällsekonomiska behov. Kan det i dessa fall vara mer rimligt att klassa förekomsterna som kraftigt modifierade eftersom det är svårt att veta hur insatserna skall göras med mål som kommer vara omöjliga att nå? □

□

Vattenrådet delar VM konstaterande att det inte kommer vara möjligt att nå god status till 2027 med åtgärder i den takt som det befintliga regelverket innebär. Återhämtning av vattenförekomster tar tid, och kanske framförallt vid och omkring jordbruk där en betydande problematik med övergödning och bekämpningsmedel finns. Av den anledningen anser vattenrådet att de tidsfrister man satt på vattenförekomsterna i avrinningsområdet är rimliga då vattenvårdsarbetet tar tid och måste få genomföras på ett kostnadseffektivt sätt. □

□

Vattenrådet kan se vissa risker med att sänka kvalitetskraven på avloppsreningsverk som har en betydande påverkan på vattenförekomstens status. Som VM konstaterar så kräver en sådan sänkning goda kunskaper av personal som driver verksamheten och därav risken att vattenförekomstens status försämras ytterligare. Här bör man kanske titta på alternativa lösningar. □

4.1d Synpunkter på Södra Östersjöns delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka:

Vattenbrist och konkurrens om det vatten som finns är en snabbt växande fråga i Skåne och kommer bli än större och viktigare att hantera framöver. Därför tycker vattenrådet att det är bra och nödvändigt att denna del av vattenarbetet inkluderas i vattenförvaltningen med en egen delförvaltningsplan. □

Vattenrådet instämmer i behovet av att utöka övervakningen av grundvattenförekomsterna. Kunskapen om dessa är fortfarande bristfällig samtidigt som behovet av kunskap ökar i takt med klimatförändringarna. □

Vattenrådet instämmer i behovet av att kartlägga vattenuttag. Detta för att kunna få en helhetsbild av vattenuttaget inom ett område och för att kunna fördela och prioritera mellan olika behov i en bristsituation så att ingen blir helt utan vatten.

Myndigheten måste tillse att information finns för att utföra denna kartläggning. □

Vattenrådet efterfrågar en åtgärd riktad till SGU om att utreda påverkan på yt- och grundvatten av långsiktiga vattenuttag i ett avrinningsområde. Som exempel kan nämnas Kävlingeåns avrinningsområde där det sker ett kontinuerligt uttag av vatten i storleksordningen på ca 10% av medelvattenföringen. Frågan är hur länge ett sådant uttag kan pågå utan att det påverkar till exempel nybildande av grundvatten. □

När det gäller markavvattningsens betydelse i ett förändrat klimat behöver texten kompletteras med ett resonemang om hur markavvattning kan påverka till exempel grundvattenbildning vid torka. Den nytta som markavvattningen ger under blöta förhållanden, framför allt på höst och vår, skulle kunna vara en nackdel i samband med torka, som under sommaren 2018, genom att marken blir ännu torrare än den blivit utan markavvattning. Möjligheterna att reglera markavvattningen behöver därför studeras som en åtgärd för klimatanpassning som skulle kunna vara till nytta för både odling, grundvattenbildning och minskad övergödning. □

En av de viktigaste åtgärderna för att klimatanpassa samhället mot torka är att öka landskapets vattenhållande förmåga med bevattningsdammar, våtmarker, temporära uppdamningar med mera. Detta är troligen helt avgörande för att kunna producera tillräckligt med livsmedel i ett förändrat klimat. □

Förslaget med rådgivning för vattneffektivisering är bra och jämförelsen med hur rådgivning om energieffektivisering bedrivs är bra och relevant. Rådgivning om vattneffektivisering skulle rimligen kunna bedrivas på samma sätt, förutsatt att kommunerna kan söka statligt stöd för att bedriva verksamheten. □

Vattenrådet menar att regionala, men också kommunala (eftersom det är kommunerna som har det yttersta ansvaret för att förse sina medborgare med vattentjänster) vattenförsörjningsplaner är av största betydelse för att säkra samhället mot effekterna av klimatförändringarna. Vattenförsörjningsplanerna behöver inriktas på att uppnå en robust vattenförsörjning som klarar olika scenarier och som i högre grad inriktar sig på mellankommunala lösningar. På detta sätt får man en bättre hantering av kriser, inkluderat utpekandet av nedlagda täkter för bättre tillgång till nöd- och krisvatten. Det behöver redovisas i planerna hur kommunerna ska klara vattenförsörjningen i olika grader av torka och vattenbrist. □

5.8d Bilaga 8d – Övervakningsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt 2016–2021:

Beträffande årlig miljöövervakning menar vattenrådet att all den miljöövervakning som bedrivs inom ett avrinningsområde borde sammanställas, förutom hos den nationella datavärden också hos en aktör, exempelvis den aktör som bedriver recipientkontrollen. Då skulle man kunna sammanställa och redovisa all ny information och göra trendanalyser i den rapport som kommer inom recipientkontrollen varje år. För detta behövs ett resurstillskott. Vattenmyndigheterna behöver driva frågan eftersom det troligen vore det effektivaste sättet att samla all relevant information om ett avrinningsområde i ett dokument som sedan skulle underlätta avsevärt för Länsstyrelsen när man bedömer vattenförekomsternas status.

5.13 Synpunkter på föreskrift om miljö kvalitetsnormers bilaga 4:

Formuleringarna är bra.

6.1 Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen:

Vattenrådet instämmer i att de flesta effekterna av åtgärdsprogrammet är positiva för både människors hälsa, säkerhet för samhället samt för miljön. Dock är MKB:n så övergripande, av förklarliga skäl, att nyttan kan diskuteras. Fortfarande saknas det i MKB:n en bedömning av de koldioxidutsläpp som genomförande av fysiska åtgärder har. Utsläppen behöver inte kvantifieras men de behöver lyftas upp som en aspekt av genomförandet av åtgärdsprogrammet som har en påverkan på miljön. Eftersom utsläpp av koldioxid inte begränsas av administrativa gränser behöver det belysas som en aspekt på genomförandet av åtgärdsprogrammet som påverkar andra länder. Även effekterna från våtmarker beträffande utsläpp av koldioxid behöver belysas på något sätt. Vissa våtmarker släpper sannolikt ifrån sig koldioxid medan andra kan fungera som sänkor. Det är nödvändigt att lyfta fram det perspektivet eftersom våtmarker är en av de vanligaste fysiska åtgärder som föreslås. □

Vattenrådet bedömer vidare att det inte längre finns någon konflikt mellan kulturmiljö och biologisk mångfald/god ekologisk status då det idag finns bra exempel på hur man kan hitta lösningar som både bevarar kulturmiljövärden och gynnar biologisk mångfald/god ekologisk status. Påverkan på kulturmiljön av genomförandet av åtgärdsprogrammet behöver därför betraktas som liten. □

Vidare bedömer vattenrådet att det inte är möjligt att öka den inhemska livsmedelsproduktionen samtidigt som god ekologisk status ska uppnås i vattenförekomster i jordbrukslandskapet. Den ekvationen går helt enkelt inte ihop. Bedömningen är vidare att det kommer bli svårt att öka produktionen av livsmedel, framför allt på grund av klimatförändringarna så som ökad frekvens av extremväder (både torka och skyfall). Ökad frekvens av extremväder kommer istället leda till mindre skördar varför till och med bibehållen produktion är ett högt mål. En åtgärd som kan begränsa effekten av klimatförändringar på livsmedelsproduktionen är att anlägga bevattningsdammar. □

7.2 Övriga synpunkter på samrådsmaterialet:

Vänligen notera att medlemmen VA SYD EJ har deltagit i vattenrådets yttrande gällande vattenmyndigheternas samrådsmaterial. □

Vänligen notera också att det samma gäller för yttrandet inskickat av HöjeÅ vattenråd